

Förbundet Svensk Fäbodkultur och utmarksbruk (FSF)

www.fabod.nu

Länsstyrelsen Jämtlands län
Naturvårdsenheten
jamtland@lansstyrelsen.se

Förbundet Svensk Fäbodkultur (FSF) synpunkter till remiss av "Övergripande riktlinjer för älgförvaltningen inom Jämtlands och Västernorrlands län" dnr 218-4327-2018

FSF anser att fäbodnäringen behöver synliggöras i detta sammanhang liksom att det behöver klargöras fakta och omständigheter av vikt för att en adaptiv älgförvaltning även ska ta hänsyn till att de betesbaserade näringarna utgör viktiga allmänna intressen. Vi ser det som angeläget att länsstyrelsen tar ansvar för att sprida information och klargöra mulbetesrättens innebörd i länet. FSF är intresserade av att samverka kring dessa frågor.

Vi lämnar nu följande konkreta förslag till föreliggande remissversion:

På sidan 5 under rubriken "Mål för älgförvaltningen i Jämtlands och Västernorrlands län" Vi föreslår följande tillägg i nedre delen av stycket
"...övergripande hänsyn tas till andra viktiga allmänna intressen såsom motverkande av trafikolyckor, älgens inverkan på biologisk mångfald, älgjaktens betydelse, rennäringen, fäbodnäringen, upplevelsevärde bland annat för naturturism samt som underlag för rovdjursförekomst."

Vi föreslår införande av ett nytt stycke på sidan 14 med följande rubrik och text
"Älgen och fäbodnäringen"

Fäbodbruket som det brukningssystem vi idag känner det uppstod möjligen under järnåldern. Utmarksbetet med frigående tamboskap har sina tidigare rötter i bondestenåldern. Under historiska tidsrymder har det bedrivits omfattande betesdrift med främst nöt, men även får, get och häst. Utifrån dessa historiska perspektiv förstår man hur integrerad boskapsskötseln var med övrigt areellt nyttjande av landskapet, och då även med jakten. Detta utgör också den kulturhistoriska grunden för de nordiska jakthundraserna som bland annat lett fram till deras unika egenskaper att kunna jaga vilt oberoende av tamdjursnärvärde. Utmarksbetet med tamboskap och älgförvaltningen påverkar generellt inte varandra, då tillgången på bete under sommarhalvåret i praktiken utgör ett överflöd. Älgen som djurart samexisterar också positivt med nötboskap, inte sällan går älgko och kalv i närheten av nöt för ökat skydd, och på hösten utgör kor i brunst en lockelse för älgdjur. Fäbodbruket utgör en unik del av vårt kulturarv och svarar för viktiga naturvärden i det nordsvenska kulturlandskapet. Fäbodbruket berörs av de svenska nationella och regionala miljömålen. Fäbodbruket ingår även under det skydd som ges av konventionen om biologisk mångfald (CBD), artiklarna 8j och 10c, som avser att värna ursprungliga folk och traditionell kunskap kring sedvanebaserat nyttjande av biologisk mångfald.

Betesrättigheter

Det är i grunden markägaren som äger betesrätten. Från tid till annan så varierar dock nyttjandet av dessa betesrättigheter, men betesrättigheterna utgör alltid en latent tillgång för jord- och skogsfastigheterna. Beroende på händelser kring regelverken under senare tid kan betesrättigheterna formuleras baserat på sedvana, servitut eller annat avtal, skiftes- eller avvittringshandlingar, annan lagstiftning eller generell mulbetesrätt som ideell andel inom respektive by eller skifteslag. Oberoende av detta har förstås varje enskild markägare rätt att utöva betesdrift på sin fastighet. Fäbodbetet bedrivs ofta under hela barmarksperioden och ibland i ett flerfäbodsystem där brukaren flyttar med sina djur mellan olika fäboddar under delar av betessäsongen.

Samexistens

Mot ovanstående bakgrund förstås att älgjakten alltid kan möta tamboskap i skogen och att det därför kan behöva göras förberedelser för erforderlig hänsyn även till de betesbaserade näringarna. Det blir förstås särskilt angeläget om jägarna saknar personliga erfarenheter och kunskaper om de lokala brukartraditionerna och betesdrift med tamboskap. Fäbodbruk och utmarksbete bedrivs idag på olika sätt, dels genom extensiv betesdrift med frigående boskap, dels genom mer intensivt fäbodbruk med mjölkande djur frigående under dagtid. Det kan i sämsta fall förekomma att tamboskap blir rivna, men särskilt mjölkande djur kan även vara känsliga för stress och störningar som kan leda till såväl minskad mjölkproduktion som juverproblem. Det förekommer ibland som en följd av rovdjurskontakt, men kan också uppkomma i kontakt med hundar med bristfällig fostran och olämpligt beteende. Stressade och skrärade tamdjur kan även utgöra en riskfaktor om de kommer ut på vägar eller in i bebyggda områden. Det är därför nödvändigt att försäkra sig om att jakthundarna är tamdjursrena för att förebygga sådana problem för fäboddjuren. Det är lämpligt att i förväg ta kontakt med den eller de aktuella fäbodbrukarna inom jaktområdet.

Sidan 26 under ”Intresseorganisationer”

Vi föreslår att där även omnämna **Förbundet Svensk Fäbodkultur och utmarksbruk**.

Sälen 190902,

För Förbundet Svensk Fäbodkultur och utmarksbruk

Kenneth Johansson, ordf

Beredning, Kristian Olofsson, v ordf

FSF ansvarig Viltförvaltningsfrågor, Stefan Olander